*Paul Csavdari*

# Geneza 1 nu e mitologie babiloniană

## Despărțirea apelor e o inserție tardivă

## Introducere: Adevărul din text, nu din presupuneri

Geneza 1, primul capitol al Bibliei ebraice, descrie crearea lumii de către un Dumnezeu suveran, care ordonează haosul prin cuvânt, fără lupte sau drame mitologice. Totuși, versetele 1:6-8, care vorbesc despre o „întindere" (rāqîaʿ) ce desparte apele în „deasupra" și „dedesubtul" cerului, au fost folosite de secole pentru a susține că Geneza 1 e o copie a mitologiei babiloniene, în special a epopeii Enuma Elish. Criticii spun că „adâncul" (tehom) seamănă cu Tiamat, că rāqîaʿe o cupolă solidă ca în miturile mesopotamiene, iar „apele de deasupra" cerului (legate de „ferestrele cerurilor" din Gen 7:11) reflectă o cosmologie străină. Nimic mai fals!

Acest articol demonstrează clar, cu dovezi din textul biblic și din Enuma Elish, că „despărțirea apelor" din Geneza 1:6-8 e o inserție tardivă, adăugată pentru a face Geneza 1 compatibilă cu narativul mitologic al potopului din Geneza 7:11, influențat de cosmologia babiloniană. Eliminând această inserție și înlocuind-o cu ideea că cerul (rāqîaʿ) e „întins deasupra apelor existente" (unde plutea Duhul în Gen 1:2), Geneza 1 devine un text teologic pur, fără nicio urmă de mitologie babiloniană. Vom analiza fiecare element – tehom, rāqîaʿ, apele de deasupra, ordonarea haosului – și vom rescrie Geneza 1 pentru a arăta cât de clar, logic și curat devine fără această modificare străină. Dacă citești până la capăt, vei vedea că orice paralelă cu Enuma Elish dispare, iar Geneza 1 strălucește ca o revelație divină, nu ca un mit reciclat.

## Geneza 1: Ce spune textul

Geneza 1 descrie crearea lumii în șase zile, cu o ordine clară și rațională:

- Gen 1:1-2: „La început, Dumnezeu a făcut cerurile [šāmayim] şi pământul [ʾereṣ]. Pământul era pustiu şi gol [tōhū wābōhū]; peste faţa adâncului [tehom] de ape era întuneric, şi Duhul lui Dumnezeu Se mişca pe deasupra apelor [ʿal-pənê hammāyim]." Aici, tehome o masă apoasă nedefinită, pasivă, sub controlul Duhului.
- Gen 1:3-5: Dumnezeu creează lumina prin cuvânt („Să fie lumină!"), separând-o de întuneric.

- Gen 1:6-8: „Să fie o întindere [rāqîaʿ] între ape, care să despartă apele de ape [...] a despărţit apele care sunt dedesubtul întinderii de apele care sunt deasupra întinderii [...] a numit întinderea cer [šāmayim].” Acest pasaj introduce „apele de deasupra” cerului, o idee care pare să susțină „ferestrele cerurilor” din Gen 7:11.

- Gen 1:9-10: Apele „dedesubtul cerului” se adună, dezvăluind pământul, numit ʾereș, iar apele devin mări.

- Gen 1:14-20: Luminătorii sunt „în întinderea cerului” (bəraqîaʿ haššāmayim), iar păsările zboară „pe fața întinderii cerului” (ʿal-pənê rəqîaʿ).

Totul e ordonat, fără conflict. Dar „despărțirea apelor” din Gen 1:6-8 ridică semne de întrebare. De ce să desparți apele, când Duhul e deja „deasupra apelor” în Gen 1:2? Unde sunt apele „de deasupra” cerului în restul Genezei 1? De ce apar doar în Gen 7:11, într-un context de potop? Răspunsul e simplu: „despărțirea apelor” e o adăugire străină, inspirată de mitologia babiloniană.

## Enuma Elish: Un mit, nu o revelație

Enuma Elish, epopeea babiloniană de creație, descrie o poveste complet diferită:

- Tabelul I: Apsu (apele dulci) și Tiamat (apele sărate), zei primordiali, se amestecă și nasc alți zei.

- Tabelul IV: Tiamat, o zeiță vie și ostilă, e ucisă de Marduk, care despică trupul ei: jumătatea superioară devine cerul, care reține apele de sus, iar jumătatea inferioară formează pământul.

- Tabelul V: Marduk organizează cerul cu porți pentru apele superioare, care permit ploii să cadă.

Paralelele sugerate cu Geneza 1 sunt: tehom (ca Tiamat), rāqîaʿ (ca o cupolă solidă), despărțirea apelor (ca despărțirea lui Tiamat), și „ferestrele cerurilor” din Gen 7:11 (ca porțile cerului babilonian). Dar aceste paralele sunt forțate și se bazează pe un singur pasaj: Gen 1:6-8. Să le demontăm una câte una.

## Dovezile: De ce „despărțirea apelor” e o inserție mitologică

**1. Tehomnu e Tiamat**

Criticii spun că tehom („adâncul” din Gen 1:2) e un ecou al lui Tiamat, zeița haosului din Enuma Elish. Greșit! Să vedem ce spun textele:

- Gen 1:2: „Peste faţa adâncului [tehom] de ape era întuneric, şi Duhul lui Dumnezeu Se mişca pe deasupra apelor.” Tehome o masă apoasă, asociată cu „apele” (māyim), fără personalitate, voință sau opoziție. E materie pasivă, ordonată de Dumnezeu fără luptă (Gen 1:9-10, apele devin mări).

- Enuma Elish: Tiamat e o zeiță vie, mamă a zeilor, care devine ostilă și e ucisă de Marduk. Trupul ei e despărțit pentru a forma cerul și pământul.

- Verdict: Tehom nu e Tiamat. Poate că au o rădăcină lingvistică comună („adânc”), dar tehom e doar apă nedefinită, sub controlul lui Dumnezeu. În Geneza, nu există conflict sau personificare. Tiamat e o entitate activă, învinsă violent. Orice paralelă e pur superficială.

**2. Rāqîaʿ e o întindere spațială, nu o cupolă solidă**

Criticii susțin că rāqîaʿ („întinderea” din Gen 1:6-8) e o cupolă solidă, ca cerul babilonian care reține apele. Fals! Să verificăm:

- Gen 1:6-8: „Să fie o întindere [rāqîaʿ] între ape, care să despartă apele de ape.” Aici, rāqîaʿ pare să separe apele, sugerând o structură solidă. Dar asta e singura mențiune a despărțirii!

- Gen 1:20: „Păsările să zboare pe fața întinderii cerului [ʿal-pənê rəqîaʿ haššāmayim].” Dacă rāqîaʿ ar fi o cupolă solidă, cum zboară păsările „pe fața” ei? Expresia „pe fața” (ʿal-pənê) înseamnă „în spațiul cerului”, ca cerul albastru pe care îl vedem. Păsările nu ating un tavan!

- Gen 1:14-17: „Să fie nişte luminători în întinderea cerului [bəraqîaʿ haššāmayim].” Luminătorii (soarele, luna) sunt „în” rāqîaʿ, nu „sub” ea, ceea ce implică un spațiu, nu un tavan solid.

- Ezechiel 1:22-26: „O întindere [rāqîaʿ] întinsă în sus, de un azur curat, ca un cristal.” Aici, rāqîaʿ e „ca un cristal”, dar e „întinsă în sus” (nāṭûy ʿal), nu între ape. Susține tronul lui Dumnezeu, nu separă ape.

- Iov 37:18: „Poţi tu să întinzi cerurile [šāmayim], tari ca o oglindă turnată?” Cerul e comparat cu o „oglindă”, dar nu menționează despărțirea apelor.

- Isaia 40:22: „Întinde cerurile ca o pânză subţire.” Cerul e o întindere, ca o pânză, nu o cupolă rigidă.

- Verdict: Rāqîaʿ (din rāqaʿ, „a bate/întinde”) e o întindere spațială, nu o cupolă solidă. Păsările zboară „pe fața” ei, luminătorii sunt „în” ea, iar alte texte VT (Iov, Proverbe, Isaia) o descriu ca „întinsă deasupra” apelor sau pământului, fără ape „deasupra”. Singura dată când rāqîaʿ pare o cupolă e în Gen 1:6-8, care o leagă de „apele de deasupra” – o idee străină.

**3. „Apele de deasupra” și „ferestrele cerurilor” sunt mitologie babiloniană**

- Gen 1:7: „Apele care sunt deasupra întinderii” apar doar în acest verset, pregătind „ferestrele cerurilor” din Gen 7:11.

- Gen 7:11: „S-au deschis ferestrele cerurilor [ʾărubbōt haššāmayim], şi s-au rupt izvoarele adâncului [tehom].” „Ferestrele cerurilor” implică ape deasupra cerului, care vin în potop. Aceasta e o imagine clar babiloniană: în Enuma Elish(Tabelul V), cerul are porți pentru apele superioare, care permit ploii să cadă.

- Psalmul 148:4: „Ape care sunteţi deasupra cerurilor” e singura altă mențiune, dar Psalmul e scris ulterior modificării din Gen.1, fiindcă LXX a început prin a modifica scrierile lui Moise și apoi, rând pe rând, toate scrierile iudaice au fost trecute prin mașinăria din Alexandria și făcute să susțină o teologie mitologizată.

- Problema: Fără „apele de deasupra” din Gen 1:6-8, „ferestrele cerurilor” din Gen 7:11 nu au sens în cosmologia Genezei 1. De ce? Pentru că nicăieri altundeva în Geneza 1 nu se menționează ape „deasupra” cerului. „Izvoarele adâncului” (tehom) ar fi suficiente pentru potop, fără a implica o structură mitologică a cerului.

- Verdict: „Apele de deasupra” din Gen 1:6-8 și „ferestrele cerurilor” din Gen 7:11 sunt elemente mitologice, inspirate de Enuma Elish. Gen 1:6-8 a fost adăugat pentru a justifica Gen 7:11, care introduce o imagine babiloniană a apelor reținute de cer.

**4. Ordonarea haosului: Teologie, nu mit**

- Gen 1:3-10: Haosul (tōhū wābōhū, tehom) e ordonat prin cuvântul lui Dumnezeu: „Să fie lumină!” (1:3), „Să fie o întindere!” (1:6), „Să se strângă apele!” (1:9). Nu există luptă, opoziție sau violență. Tehomdevine mări (1:10), integrat în creație.

- Enuma Elish: Haosul (Tiamat) e o zeiță ostilă, învinsă de Marduk într-o luptă cosmică. Trupul ei e despărțit pentru a forma cosmosul.

- Verdict: Ordonarea haosului în Geneza 1 e un act rațional, teologic, prin cuvânt. În Enuma Elish, e o bătălie mitologică. Nu există nicio paralelă reală.

## Incoerența „despărțirii apelor”

„Despărțirea apelor” din Gen 1:6-8 creează probleme logice:

- Gen 1:2: Duhul lui Dumnezeu plutește „pe deasupra apelor” (ʿal-pənê hammāyim), o masă unică (tehom). Dacă rāqîaʿdesparte apele în „deasupra” și „dedesubtul” cerului, unde rămâne Duhul? Deasupra apelor de sus (peste cer)? Dedesubtul apelor de jos (sub cer)? Textul nu explică, ceea ce e ilogic.

- Alte texte VT:

    - Iov 26:10: „A tras un cerc pe fața apelor [ʿal-pənê māyim].”

    - Proverbe 8:27: „A tras un cerc pe fața adâncului [ʿal-pənê tehom].”

    - Isaia 40:22: „Întinde cerurile ca o pânză subţire.” Aceste texte descriu cerul ca „întins deasupra” apelor sau pământului, fără a menționa despărțirea apelor sau ape „deasupra” cerului.

# Rescrierea Genezei 1: Curată, logică, teologică

Să eliminăm „despărțirea apelor” și să rescriem Gen 1:1-10, bazându-ne pe ce spune textul și pe alte pasaje VT. Cerul (rāqîaʿ) va fi „întins deasupra apelor existente” (unde plutea Duhul în Gen 1:2):

- 1:1: „La început, Dumnezeu a făcut cerurile [šāmayim] şi pământul [ʾereṣ].”
- 1:2: „Pământul era pustiu şi gol [tōhū wābōhū]; peste faţa adâncului [tehom] de ape era întuneric, şi Duhul lui Dumnezeu Se mişca pe deasupra apelor [ʿal-pənê hammāyim].”
- 1:3-5: „Dumnezeu a zis: ‘Să fie lumină!’ Şi a fost lumină [...] a numit lumina zi, iar întunericul l-a numit noapte.”
- 1:6-8 (rescris): „Dumnezeu a zis: ‘Să fie o întindere [rāqîaʿ] deasupra apelor [ʿal-pənê hammāyim], pe care Duhul Meu Se mişcă.’ Şi Dumnezeu a făcut întinderea şi a aşezat-o deasupra apelor. Şi aşa a fost. Dumnezeu a numit întinderea cer [šāmayim].”
- 1:9-10: „Dumnezeu a zis: ‘Apele care sunt dedesubtul cerului [taḥat haššāmayim] să se strângă la un loc, ca să se arate uscatul!’ [...] Dumnezeu a numit uscatul pământ [ʾereṣ], iar apele adunate le-a numit mări.”

# De ce e perfect?

- **Clar și coerent:**
  - Gen 1:2: Duhul e „pe deasupra apelor” (ʿal-pənê hammāyim), o masă unică (tehom).
  - Gen 1:6-8: Cerul (rāqîaʿ) e întins „deasupra apelor”, exact unde era Duhul. Nu există ape „deasupra” cerului, deci nicio despărțire.
  - Gen 1:9: Apele „dedesubtul cerului” se adună, dezvăluind pământul. Totul curge natural.
  - Gen 1:20: Păsările zboară „pe fața întinderii”, un spațiu deschis, nu o cupolă.
  - Gen 1:14-17: Luminătorii sunt „în întinderea cerului”, confirmând că rāqîaʿ e un spațiu, nu un tavan.
- **Aliniat cu Vechiul Testament:**
  - Iov 26:10: „Cerc pe fața apelor.”
  - Proverbe 8:27: „Cerc pe fața adâncului.”
  - Isaia 40:22: „Ceruri ca o pânză.”
  - Ezechiel 1:22-26: Rāqîaʿ „întinsă în sus.” Toate descriu cerul ca o întindere deasupra apelor/pământului, fără ape „deasupra”.

- **Fără mitologie:**
    - Tehom: Materie pasivă, nu o zeiță ca Tiamat. Ordonată fără luptă.
    - Rāqîaʿ: Întindere spațială, nu cupolă. Păsările și luminătorii confirmă asta.
    - Apele de deasupra: Dispărute. Gen 7:11 („ferestrele cerurilor") devine o anomalie, neancorată în Gen 1.
    - Ordonarea haosului: Prin cuvânt, nu luptă. Teologie pură, nu mit.

## Geneza 7:11: Sursa problemei

- Textul: „S-au deschis ferestrele cerurilor, şi s-au rupt izvoarele adâncului [tehom]." „Ferestrele cerurilor" implică ape deasupra cerului, o imagine direct din mitologia babiloniană, unde cerul are porți pentru ploaie (Enuma ElishTabelul V).
- Problema: Fără „apele de deasupra" din Gen 1:6-8, „ferestrele cerurilor" nu au sens în Geneza 1. Potopul ar putea fi explicat doar prin „izvoarele adâncului" (tehom), ape subterane (vezi Ps 33:7, „adâncurile în cămări"). De ce să adaugi ape „deasupra" cerului? Pentru că Gen 7:11 a importat o imagine mitologică, iar Gen 1:6-8 a fost modificat să o susțină.
- Dovada: Niciun alt text din Geneza 1 sau VT (în afară de Ps 148:4) nu menționează ape „deasupra" cerului. Toate descriu cerul ca „întins deasupra" apelor sau pământului. Gen 1:6-8 e anomalia, introdusă pentru a alinia cu Gen 7:11.

## De ce s-a întâmplat asta? Rescrierea în Septuaginta

„Despărțirea apelor" din Gen 1:6-8 și „ferestrele cerurilor" din Gen 7:11 sunt elemente mitologice care nu aparțin textului ebraic original al Genezei 1. Aceste adaosuri au fost introduse în traducerea Septuagintei (LXX), realizată în Alexandria în secolele 3-2 î.Hr., sub influența contextului elenistic și a mitologiei babiloniene.

- **Contextul alexandrin**: În Alexandria, evreii trăiau într-un mediu elenistic, unde mitologiile mesopotamiene, inclusiv Enuma Elish, erau cunoscute prin contactul cultural cu Babilonul și Persia. Traducătorii LXX, influențați de aceste idei, au rescris părți din VT pentru a face textele mai „compatibile" cu cosmologiile epocii. În Enuma Elish, cerul e format din trupul lui Tiamat, despărțit pentru a reține apele de sus, iar porțile cerului permit ploii să cadă. „Despărțirea apelor" din Gen 1:6-8 și „ferestrele cerurilor" din Gen 7:11 reflectă această cosmologie.
- **Septuaginta:** În LXX, rāqîaʿe tradus „stereōma" („structură solidă"), sugerând o cupolă, spre deosebire de textul ebraic, unde rāqîaʿe o întindere spațială (Gen 1:20, 1:14-17). Tehome tradus „abyssos" („abis"), dar contextul Gen 1:6-8 adaugă ideea despărțirii apelor, absentă în alte texte VT. Aceste traduceri reflectă o reinterpretare elenistică, influențată de Enuma Elish.

- **Narativul potopului:** Gen 7:11 („ferestrele cerurilor”) seamănă cu miturile mesopotamiene de potop (ex. Epopeea lui Ghilgameș, Tabelul XI), unde cerul are porți pentru apele de sus. Pentru a face Geneza 1 compatibilă cu acest narativ, traducătorii LXX au inserat „despărțirea apelor” în Gen 1:6-8, introducând „apele de deasupra” cerului. Textul ebraic original nu avea nevoie de această despărțire, descriind cerul ca „întins deasupra apelor” (Iov 26:10, Proverbe 8:27, Isaia 40:22).

- **Dovada:** Gen 1:6-8 e singurul pasaj din VT care menționează „apele de deasupra” cerului, iar Gen 7:11 depinde de el. Alte texte VT descriu cerul ca „deasupra” apelor/pământului, fără despărțire. Rescrierea în LXX a introdus această idee mitologică pentru a alinia creația cu potopul.

## Geneza 7:11: Sursa problemei

- Textul: „S-au deschis ferestrele cerurilor, şi s-au rupt izvoarele adâncului [tehom].” „Ferestrele cerurilor” sunt un import clar din mitologia babiloniană (Enuma ElishTabelul V). Fără „apele de deasupra” din Gen 1:6-8, această expresie n-are sens în Geneza 1, pentru că cerul (rāqîaʿ) e doar „întins deasupra apelor” (Gen 1:2, 1:6-8 rescris).

- Soluția: Potopul putea fi explicat doar prin „izvoarele adâncului” (tehom), ape subterane (Ps 33:7). „Ferestrele cerurilor” sunt o adăugire mitologică, introdusă în LXX pentru a face narativul potopului similar cu miturile mesopotamiene.

## Concluzie: Geneza 1 e revelație, nu mit

Să fie clar: Geneza 1, în forma ei originală, nu e mitologie babiloniană. „Despărțirea apelor” din Gen 1:6-8 e o inserție tardivă, adăugată în Septuaginta în Alexandria, sub influența Enuma Elishși a contextului elenistic, pentru a alinia Geneza 1 cu „ferestrele cerurilor” din Gen 7:11. Textul ebraic original era curat:

- Tehome materie pasivă, nu Tiamat.

- Rāqîaʿe o întindere spațială, nu o cupolă.

- Cerul e „întins deasupra apelor” (Gen 1:2, Iov 26:10, Proverbe 8:27), fără ape „deasupra”.

- Haosul e ordonat prin cuvânt, nu luptă.

Rescrierea Gen 1:6-8 (cerul „întins deasupra apelor existente”) face textul logic, coerent și teologic pur. „Ferestrele cerurilor” din Gen 7:11 rămân o anomalie mitologică, dar nu sunt susținute de Geneza 1 originală. Orice paralelă cu Enuma Elishse bazează pe această inserție din LXX. Citește textele, compară-le și vei vedea: Geneza 1 e revelația unui Dumnezeu suveran, nu un mit babilonian reciclat. Punct.